

למה נגרע – פסח שני כל השנה

א. במדבר פרשת בהעלותך פרק ט פסוק א - יד

וַיִּדְבֹר יְקֹזֵק אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבָּר סִינִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה לְצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם
5 מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לְאָמֹר: וְנַעֲשֶׂה בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח
בְּמוֹעֲדוֹ: בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעֲרֵפִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ
בְּמֹעֲדוֹ כָּל חֻקֹּתָיו וְכָל מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ: וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח: וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵפִים בְּמִדְבָּר סִינִי כָּל אִשָּׁר צָוָה יְקֹזֵק
10 אֶת מֹשֶׁה כֹּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טָמְאִים
לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה
וּלְפְנֵי אֶהֱרֹן בַּיּוֹם הַהוּא: וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הִהִמָּה אֵלֵינוּ אֲנַחְנוּ
טָמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת קָרְבָּנוּ יְקֹזֵק
15 בְּמוֹעֲדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עֲמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה
מִה צָוָה יְקֹזֵק לָכֶם: **ב** וַיִּדְבֹר יְקֹזֵק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוֹ בְּדָרְךָ רָחֳקָה
לָכֶם אוֹ לְדֶרֶתִיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לִיקְזֹק: בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעָה
עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֵפִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מִצְוֹת וּמִרְרִים יֹאכְלֵהוּ: לֹא
יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְעַצֵּם לֹא יִשְׂקְרוּ בוֹ כָּל חֻקֵּי הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ
20 אֹתוֹ: וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדָרְךָ לֹא הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת
הַפֶּסַח וְנִקְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מַעֲמִיָּה כִּי קָרְבָּנוּ יְקֹזֵק לֹא הִקְרִיב
בְּמוֹעֲדוֹ חֲטָאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא: וְכִי נִגְוֶה אֶתְכֶם גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח
לִיקְזֹק כְּחֻקֵּי הַפֶּסַח וְכַמִּשְׁפָּטוֹ כֹּן יַעֲשֶׂה חֻקָּה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם
וְלָגֵר וְלֹא־זָרֵחַ הָאֶרֶץ:

25 ב. רש"י במדבר פרק ט פסוק א

בחדש הראשון - פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר, למדת שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה. ולמה לא פתח בזה, מפני שהוא גנותן של ישראל, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד:

30 ג. ליקוטי שיחות חלק כג עמוד 65

יש לתמוה: מהי "גנותן של ישראל" בכך שלא הקריבו את קרבן הפסח במדבר - והרי מפורש בדברי רש"י בפרשת בא שכך ציוה אותם הקב"ה ("תלה הכתוב מצוה זו בביתם לארץ, ולא נתחייבו במדבר אלא פסח אחד!")?

35 והביאור בזה: "גנותן של ישראל היא בכך שהם קיבלו

בהשלמה את הקביעה שלא להקריב קרבן פסח במשך כל שלושים ותשע שנות שהותם במדבר, ולא פנו אל הקב"ה בטענת "למה נגרע" כשם שעשו בהצלחה האנשים שהיו "טמאים לנפש אדם" ולא הקריבו את קרבן הפסח בזמנו (כמסופר בהמשך הפרשה).

והרי הדברים קל וחומר: אם יחידים שפנו אל הקב"ה בבקשה "למה נגרע" זכו לכך שנענתה בקשתם, וניתנה להם מצות פסח שני - על אחת כמה וכמה שאם כלל ישראל היו מבקשים בקשה דומה היה הקב"ה ממלא את מבוקשם! העובדה שבני ישראל לא נהגו כך, אלא קיבלו זאת בהשלמה - יש בה משום גנות, ולכן אין הספר פותח בפרשה זו.

ד. תפארת שלמה - מועדים, רמזי שביעי של פסח

(פי' בהעלתך) ויהיו אנשים וכו' ויאמרו האנשים ההמה כו' למה נגרע לבלתי הקרב את קרבן ד' במועדו בתוך בני ישראל. ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ד' לכם. יש להעיר בלשון עמדו ואשמעה שלא מצינו כמוהו עוד והול"ל ויקרב משה את משפטן לפני ד' וכדומה. ומה השיב להם בזה מה שאמר להם

עמדו וכו'. אך הנה נודע כי האדם ההולך לפני ד' גם אם ישיג איזה מעלה והתלהבות בעבודת השם עכ"ז צריך התחזקות ושמירה מעולה בעצמו לבל יפול ממדריגתו חלילה באשר עיינו הרואות שהאדם עומד בתפלה ואומר בהתלהבות הללוי ותוך כדי דיבור טרם אמרו שנית הללוי מחשבתו נסוג אחר ומתקרב מההתלהבות כי האדם עומד תמיד בחזקה העשוי להשתנות לכן כתי' בתורה חזק ואמץ. והנה כבוא האנשים האלו אל משה בכוונתם העצומה במר נפשם כי נגע עד לבבם אד חסרון עבודת הפסח שלא הקריבו מבעמדם כאמרם למה נגרע כו'. אולי והלואי שאנחנו היינו מתמרמרים כזאת על חסרון העבודה הזאת של קרבן פסח אשר נתבטל ממנו בחורבן בהמ"ק זה קרוב אלפים שנה. והאנשים האלו היו בשנה ראשונה עכ"ז נתעורר לבבם ונגעה בם עד הנפש חסרון העבודה זאת. והנה כאשר הם התעוררו בעצם הקדושה לעבודת הש"י. הנה עיי"כ כמוהו גם משה רבינו עליו השלום התעורר ברוח ד' אשר עליו מאד להתקרב לד' לשמוע הדיבור מפי הקדוש ברוך הוא כי מעלת הצדיק תתנשא עיי"כ מעלת הדור כידוע. והנה לכך כאשר רצה משה רבינו עליו השלום להתקרב לשמוע דיבור מפי השכינה אמר והזהיר להם עמדו נא והתחזקו עוד במעלתכם וכוונה הרצוי הזאת כדי שאוכל לשמוע מה יצוה ד' לכם. כי על ידכם יבא הדיבור מפי השכינה אלי ואם תפול לבבכם לא אוכל לשמוע עוד כמו שמביא רש"י ובמד"ר שאמר משה לישראל על ידכם בא הדיבור ונדבר עמי והבן:

ה. תפארת שלמה - פרשת מסעי

וכן מצינו כדומה לזה בענין פסח שני במאמר האנשים הטמאים שהיתה תשוקתם גדולה מאד לעשות הפסח ומקירות לבבם צווחו למה נגרע מלהקריב קרבן ה'. עיי"כ נעתר להם ה' ונתן להם מצות פסח שני. כי עיי"כ תשוקתם הנכונה לפני ה' המשיכו הלכות חדשות הנ"ל. הנה כמוהם אם תגבר התשוקה בלב איש מבניי אל הארץ ובנין בית המקדש הלא חיש מהר יעתר להם כי הלא הוא בנוי ועומד הוא למעלה רק שצריך לבקש עליו להורידו כמ"ש לשכנו תדרשו ובאת שמה.

ו. שפתי צדיק - פרשת בהעלותך אות יג

ויעשו את הפסח. פרש"י בגנותן של ישראל שלא עשו רק פסח זה. זקיני הקדוש ז"ל אמר יען שהטמאים צעקו למה נגרע ואין מובן כלל מה צעקו הלא בפיחם אמרו טעם הגרעון מפני הטומאה, אבל ה' צר להם מאוד שיחסרו מצוה הקדושה כזו, ולא יכלו להתאפק מלזעוק למה נגרע, ועל ידי גודל התלהבות תשוקתם להמצוה, נפתח פתח חדש שיתמשך אור קדושת הפסח שלשים יום ויוכלו אז לעשות, ואמר דלכך גבי בנות צלפחד פרש"י כך כתובה פרשה זו לפני במרום, וכאן לא פירש כן, רק זכו אלו שנאמרה הפרשה על ידיהן, שמגלגלין זכות על ידי זכאי, שהפרשה לא היתה כתובה בלשון זה עד שזכו אלו בגודל התלהבות ונענו עתה, וזהו גנותן של ישראל, אף כי לא נשבה רוח צפונית והי' מילת הזכרים מעכב, אך גנותם למה לא כאב לבם לזעוק למה נגרע מצוה זו, וזהו לימוד על כל אחד אף שיש לו כמה התנצלות צודקים על ביטול תורה ועבודת השי"ת, מכל מקום לא יהי' מתורץ אצלו ויתמרמר על שמרוחק מעבודת הקודש על מחי' וכלכלה, ועל ידי הצעקה יוושע:

ז. כוזרי מאמר ה אות כז

ירושלים לא תבנה, כי אם כאשר ישתוקקו אליה בני ישראל תכלית התשוקה עד אשר יחוננו את אבניה ואת עפרה.

105 ח. תורת מנחם תשנ"א - חלק ג' עמ' 119, שיחת כח' ניסן

165 ע"פ האמור לעיל ע"ד הדגשת עניין הגאולה (במיוחד) בזמן הזה - מתעוררת תמיהה הכי גדולה הייתכן שמבלי הבט על כל העניינים עדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש דבר שאינו מובן כלל וכלל ותמיהה נוספת שמתאספים עשרה וכו"כ עשירות מישראל ביחד ובזמן זכאי בנוגע להגאולה ואעפ"כ אינם מרעישים לפעול ביאת המשיח תיכף ומיד ולא מופרך אצלם רחמנא ליצלן שמשית לא יבוא בלילה זה וגם מחר לא יבוא משיח צדקנו וגם מחרתיים לא יבוא משיח צדקנו רחמנא ליצלן. גם כשצועקים "עד מתי" הרי זה מפני הציווי כו' ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת בודאי ובודאי שמשית כבר ה' בא. מה עוד יכולי לעשות כדי שכל בני"י ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל לאחר שכל מה שנעשה עד עתה לא הועיל והראוי שנמצאים עדיין בגלות ועוד ועיקר בגלות פנימי בענייני עבודת השם. הדבר היחידי שיכולני לעשות למסור הענין אליכם עשו כל אשר ביכלתכם עניינים שהם באופן דאורות דתוהו אבל בכלים דתיקון להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש ויה"ר שסוף כל סוף ימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקב"ה ובודאי יפעלו אצל הקב"ה כמ"ש "כי עם קשה עורף הוא למעליותא לכן וסלחת לעווננו ולחטאתנו ונחלתנו" להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.... ואני את שלי עשיתי ומכאן ולהבא תעשו אתם כל אשר ביכלתכם ויה"ר שימצא מכם אחד שנים שלשה שיטכסו עצה 130 מה לעשות וכיצד לעשות ועוד והוא העיקר שיפעלו שתהי הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש תיכף ומיד ממש ומתוך שמחה וטוב לבב....

ט. לוח "היום יום" - יד אייר

135 פסח שני ענינו שאין "אבוד" אפשר תמיד לתקן. אפילו מי שהי' טמא מי שהי' בדרך רחוקה. ואפילו "לכם" - שזה הי' ברצונו, עם כל זאת אפשר לתקן.

י. זוהר הקדוש פרשת בהר דף קי עמוד ב

תא חזי בטח ביי' ועשה טוב. מאי ועשה טוב אלא הכי תנינן בעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא.

140 יא. ליקוטי הלכות או"ח - הלכות ברכת הפירות הלכה ה

145 ודין פסח שני ... כי אלו האנשים שהיו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח שבאו לשאל למה נגרע. אלו שאלו פהגן. ותקנו בזה הרבה מאד, כי נתגלגל זכות על ידם שנתגלה על ידי זה למשה דין פסח שני שהוא תקון גדול שהוא בחינת המשיכה דרך התשובה הנ"ל, כי זה עקר שלמות התשובה שאפלו כשרואה האדם את עצמו שהוא רחוק מאד מה' יתברך וטמאתו עליו ממעשיו הרעים, אף על פי כן יחזק את עצמו ויבוא בקידה והכנעה לפני הצדיק האמת ולפני ה' יתברך וישאל על נפשו כמו ששאלו אלו האנשים שהיו טמאים ששאלו למה נגרע להקריב את קרבן ה' וכו'. כמו כן ישאל כל אחד על נפשו אם יודע בעצמו טמאתו ממעשיו שיבוא וישאל ואם נפשי מטמאה במעשיו הרעים אף על פי כן למה אנרע להקריב קרבן ה' דהינו להתקרב לה' יתברך לעסק בתורה ולהתפלל וכו' שהוא בחינת קרבתו? כי בודאי יש לו תקוה גם כן להתקרב לה' יתברך. ואז בודאי ימצא לו ה' יתברך תקון ויודיע להצדיק כמו שהודיע למשה תקון הפסח שני שהוא פליאה נשגבה, כי עקר זמן הפסח הוא רק בשעת יציאת מצרים שפאז דלג ה' יתברך על הקץ וגאולם. ואז עקר זמן הקרבת הפסח. ועל שם זה נקרא פסח לשון פסיחה ודלוג שדלג על הקץ, כי האיר עליהם אז הארה נפלאה וכנ"ל, אבל מי שהיה טמא ולא קרב את הפסח במועדו איך יזכה להקריב פסח עוד, אבל

ה' יתברך ברחמי גלה הסוד למשה על ידי שאלת הטמאים דקא, והודיע לו שהטמאים יקריבו פסח שני בארץ בימי הספינה. ובה הורה לנו דרך התשובה שאין שום יאוש בעולם כלל, כי אף על פי שעבר זמן של עקר התקון ואנחנו טמאים במעשינו עדיין יש תקוה אפלו שלא בזמנו, כי יש תקונים נפלאים ונעלמים מאד שיכולים לתקן אותנו גם עתה ובכל יום ויום. ובלבד שלא נאש עצמנו מצעקה ותפלה לשאל בכל פעם למה נגרע להקריב את קרבן ה' וכנ"ל:

יב. רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק א הלכה ג

המור הוא הדם הצרור בחיה שבהודו הידוע לכל שמתבשמן בה בני אדם בכ"מ, והקנמון הוא העץ שבא מאיי הודו שריחו טוב ומתגמרים בו בני אדם, והקדה היא הקושט, וקנה בושם הם הקנים הדקים כתבן האדומים הבאים מאיי הודו וריחן טוב והם ממיני הבשמים שנותנין אותם הרופאים בצרי.

השגת הראב"ד: המור הוא הדם הצרור. א"א אין דעתי מקבלת שיכנסו במעשה הקדש דם שום חיה בעולם כל שכן דם חיה טמאה אבל המור הוא האמור בשיר השירים באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי והוא ממין עשב או ממין אילן וריחו נודף.

יג. כסף משנה - הלכות כלי המקדש, פרק א הלכה ג

[ג] המור הוא הדם הצרור בחיה שבהודו וכו'. זה פשוט בפי העולם לומר שמור הוא מוסק. ובהשגות אין דעתי מקבלת שיכנסו במעשה הקדש וכו'. מ"ש שאין דעתי מקבלת שיכנסו במעשה הקדש דם שום חיה כ"ש דם חיה טמאה יש לומר שכיון שנשתנה מצורת דם ונעשה כעפר בעלמא והוא בושם מריח ריח טוב ביותר למה יגרע. ...

יד. ליקוטי שיחות חלק יח עמוד 118

יש לשאול: א. לשם מה הקדימו האנשים לדבריהם את האמירה "אנחנו טמאים לנפש אדם" - אמירה שיש בה כדי להחליש את עוצמת טענתם "למה נגרע"? ב. כיצד מהווה מצוות פסח שני תשובה לטענתם של האנשים "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני ישראל" - והרי הקרבת פסח שני היא בנפרד משאר בני ישראל ובמועד אחר?

והביאור בזה - על פי פנימיות הענינים:

ההבדל העיקרי בין פסח ראשון לפסח שני הוא: פסח ראשון הוא הזמן הרצוי לכתחילה להקרבת הפסח, על פי הסדר המקורי שנקבע בתורה. ואילו פסח שני הוא עניין שבדיעבד, הזדמנות לתיקון המעוות עבור מי שלא הקריב את הפסח בזמנו המקורי. שני עניינים אלו בעבודת ה' הם "עבודת הצדיקים" ו"עבודת התשובה". פסח ראשון תואם ל"עבודת הצדיקים" ההולכים בדרך הישר ועובדים את הבורא בהתאם לסדר שנקבע בתורה. ואילו פסח שני תואם ל"עבודת התשובה" שנועדה למי שסטה מהדרך המקורית, ומעניקה לו הזדמנות לתקן את המעוות.

על פי יסוד זה שמצוות פסח שני תואמת לעבודת בעלי התשובה - יתיישבו השאלות דלעיל:

א. כשם שמצוות התשובה כפשוטה מחייב תחילה וידוי על החטא, ורק לאחר מכן בקשה לתקן ולהשלים את החסר, כך פותחת מצות פסח שני באמירה "אנחנו טמאים לנפש אדם", ורק לאחר מכן באה הבקשה "למה נגרע".

החטאתי מעל 9000 זריקות בקריירה שלי. הפסדתי כמעט 300 משחקים. ב-26 הזדמנויות סמכו עלי לקחת את הזריקה המכרעת במשחק... ופספסתי. נכשתי שוב ושוב ושוב בחיי, וזו בדיוק הסיבה להצלחתי.

יח. אמרי אמת פרשת בעלותך – תרפ"ז

ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו (במדבר ט ב), בספרי בגנותן של ישראל דבר הכתוב שכל ארבעים שנה לא עשו אלא פסח זה בלבד, והרי לא יכלו לעשות את הפסח משום שלא היו נמולין מחמת שלא נשבה רוח צפונית במדבר (יבמות עב א), אלא גנותם היה שלא השתוקקו להמצוה, שהתורה היא עצות מרחוק (ישעיה כה א, ע"י רמב"ם סוף תמורה), מתשוקתן של בני ישראל נעשה מצוה שעל ידי שאמרו למה נגרע ונשתוקקו נפתח דרך חדש, כתיב (במדבר ט ו) אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע מהו למה נגרע הרי אמרו בעצמם אנחנו טמאים לנפש אדם וגוי' אלא איתא בגמרא (סוכה כה א) נושאי ארונו של יוסף היו שהיו עוסקים במצוה, ומצוה אינה מביאה לידי מכשול, ואדרבה מצוה גוררת מצוה (אבות ד ב), ומכח זה חידשו עתה פסח שני.

יט. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לו עמוד א

בנים אתם לה' אלהיכם, בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים - אתם קרוים בנים, אין אתם נוהגים מנהג בנים - אין אתם קרוים בנים, דברי ר' יהודה; רבי מאיר אומר: בין כך ובין כך אתם קרוים בנים, שנאמר: בנים סכלים המה, ואומר: בנים לא אמון בס', ואומר: זרע מרעים בנים משחיתים, ואומר: והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי.

כ. שו"ת הרשב"א חלק א סימן קצד

שאלת משומד /מומר/ לעבודה זרה אם מטמא באהל אם לאו? מי אמרין אף על פי שחטא ישראל הוא. או דילמא כיון דאין מחזירין לו אבידה ומותר להלוותו בריבית דיצא מכלל ישראל לגמרי ושכן כתב הרב רבי אברהם ז"ל. וכיון שכן אף לענין טומאה כן אף על גב דטומאה דאורייתא?

תשובה איברא ישראל משומד /מומר/ מותר להלוותו בריבית וכדאיתא בירושלמי בפרק קמא דעבודה זרה בכותאי דקסרין. וכן אין מחזירין לו אבידה דריבית ואבידה באחזה תלינהו רחמנא. ולפנים מן השורה להתחסד עמהם. והאי לא אחינו הוא ואין מרחמין עליו אדרבא מורידין. אבל לגבי טומאה באדם תליא רחמנא. ועוד זה אדם הוא ולא בהמה דקידושין קדושין וגייטו גט ואשתו אסורה עד שיגרש בגט כישאל. ובכלל בנים הוא כדברי רבי מאיר בשילהי פרק קמא דקדושין. דגרסינן התם בנים אתם לה' אלהיכם. בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרויין בנים שנאמר בנים לה' אלהיכם. אם אי אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרויין בנים דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרויין בנים שנאמר בנים סכלים המה וכו'. וכי תימא סכלים הוא דמקרו בנים כי לית בהו הימנותא לא מיקרו בנים. ואומר (דברים ל"ב) בנים לא אמון בס'. וכי תימא כי לית בהו הימנותא הוא דמיקרו בנים כי פלחי לעבודה זרה לא מיקרו בנים. ואומר (ישעיה א') בנים משחיתים. וכי תימא בנים משחיתים הוא דמיקרו בני מעליי לא מיקרו (הושע ב') והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי. ואף על גב דרבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה הכא רבי מאיר קראי קדייק. ומ"מ אף לרבי יהודה לאו מכלל אדם נפקי ולא בהמה ניהו שלא לטמא באהל שכן קידושיהו קידושין כדאיתא התם ביבמות. ואפילו גוי שנתגייר וחזר לסורו כל שכן מי שנזרע בישראל.

ב. וכשם שהחוזר בתשובה מבקש מהקב"ה לתקן את כל מה שהחסיר בעבודתו במלואו - כך ביקשו הטמאים "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני ישראל", כלומר שהקרבן פסח שני תיחשב להם כתיקון מושלם להקרבן פסח ראשון, כאילו הקריבוהו בזמנו, יחד עם כל בני ישראל.

ויש לומר שהכתוב "ככל חוקת הפסח יעשו אותו" רומז לכך שבקשתם אכן התקבלה, והקרבן פסח שני נחשבת למקריבים ממש כאילו הקריבו את הפסח "במועדו", בתוך בני ישראל".

טו. ליקוטי שיחות חלק מג עמוד 297

סדר דבריהם של האנשים דורש ביאור: מדוע פתחו האנשים באמירה "אנחנו טמאים לנפש אדם" - והרי לכאורה היה עליהם להציג תחילה את הבסיס לבקשתם ("למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו") ורק לאחר מכן את הבעיה שיש להתגבר עליה ("אנחנו טמאים לנפש אדם")?

ויש לומר שאמירתם "אנחנו טמאים לנפש אדם" אכן מהווה בסיס לבקשת "למה נגרע":

מדרך הטבע, כשמדובר בציבור גדול של בני אדם, לא יתכן שיעברו ימים אחדים מבלי שיפטר אדם מן העולם, ויהיה צורך לעסוק בהלווייתו ובקבורתו - עיסוק ההופך את העוסקים בו לטמאי מת ("טמאים לנפש אדם"). ומאחר שמצוות הקרבן פסח מוטלת על כל יחידי מדינת ישראל, הרי שאם טומאת מת פוסלת את הטמאים מהשתתפות בהקרבן, נמצא שמצוות הקרבן פסח לעולם לא תוכל להתקיים כתיקונה (בדרך הטבע), שהרי תמיד יהיו אנשים שהם "טמאים לנפש אדם" ולא יוכלו להשתתף בהקרבן!

זו היתה איפוא טענתם של האנשים: מאחר ש"אנחנו טמאים לנפש אדם", כלומר שטומאתנו היא טומאת מת, שהיא חלק בלתי נפרד מסדר החיים הטבעי ולא ניתן להימנע ממנה - "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני ישראל"? איך יתכן שמצוות הקרבן פסח לעולם לא תתקיים בשלמותה, אלא תמיד ייגרעו ממנו אלו שהם "טמאים לנפש אדם"!!

על כך השיב הקב"ה שאכן יש צדק בטענתם, והעניק להם את האפשרות לקיים את המצוה בפסח שני.

ממאורע זה ניתן ללמוד הוראה הנוגעת לכל אחד מאתנו:

גם בימינו טוענים רבים טענה דומה לזו של אנשים אלו: אמנם רצוננו עז לחיות חיי תורה ומצוות מלאים, אולם סדרי החיים מערימים בפנינו קשיים שונים ומונעים מאתנו את האפשרות לכך. כיצד איפוא, דורש מאתנו הקב"ה ללמוד תורה ולקיים מצוות, בה בשעה שסדר החיים הטבעי אינו מאפשר לנו זאת?!

התשובה לטענה זו היא אותה תשובה שענה הקב"ה לטענת "למה נגרע" בפרשתנו. אם אמנם מדובר ביהודי החפץ בכל מאודו לקיים את המצוות, כואב בכל מאודו את העובדה שתנאי החיים מונעים זאת, וזועק מקירות לבו - "למה נגרע", מובטח הוא שהקב"ה יעניק לו את התנאים הנחוצים לקיים את כל המצוות כראוי.

טז. שפתי צדיק - פרשת בעלותך אות טז

וכמו שכתוב עמדו ואשמעה מה יצוה ד' "לכם" דייקא, היינו שידע גודל הרצון שלהם, ולפי גודל הרצון הזה בטח יהי ציווי חדש להם, ויש לפרש עמדו באור תשוקה זו ולא יתקוררו אז יבא מענה נכונה, כי התלהבות התשוקה גרם פתח האור:

דתניא: הלך רבי עקיבא ומצאו לרבי יהושע כשהוא מיצר, אמר לו: [רבי], מפני מה אתה מיצר? אמר לו: (רבי) עקיבא, ראוי לו שיפול למטה שנים עשר חדש ואל יגזור עליו גזירה זו. אמר לו: רבי, תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתיני. - אמר לו: אמור. 325 - אמר לו: הרי הוא אומר אתם, אתם, אתם, שלש פעמים, אתם - אפילו שוגגין, אתם - אפילו מזידין, אתם - אפילו מוטעין. בלשון הזה אמר לו: עקיבא, נחמתני, נחמתני.

כב. שיח שרפי קודש - חלק ה קנב

ספר רבי ישׁראל ויינבערג ז"ל שפעם קָשָׁבָא לְצִיּוֹן רַבְּנֵי הַקְּדוּשָׁה שְׁמַע אֶת רַבִּי נְחֶמְךָן מְטוּלְטָשִׁין ז"ל שְׁעוֹמֵד וְחוֹזֵר בֵּין דְּבָרֵי תַּפְלוּתוֹ וּבִקְשׁוּתוֹ עַל הַתְּבוּת: "לָמָּה נִגְרַע" עִם נֶגוֹן הַטָּעֲמִים שְׁעָלֶיהָ בְּנִיעִמָּה וּבְהִתְעוֹרְרוּת נִפְלְאָה כָּמָּה וְכָמָּה פְּעָמִים וּבְהִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ. וְהוּא עַל פִּי הַמְּבַאֵר בְּסֵפֶר לְקוּטֵי הַלְכוּת, עֲנֵן צִעֲקַת לָמָּה נִגְרַע, עֵין שָׁם. 330